

PROLOOG

2025 na Christus

***Z**e denken dat ik dement ben en ik laat ze graag in die waan. Ik heb goed gekeken naar mijn moeder. Op een dag wist ze de weg naar huis niet meer. Tien jaar later zat ik naast haar bed toen ze vergat om adem te halen. Ik weet dus hoe ik net moet doen alsof. De dokter is verbaasd dat ik al zoveel jaren in deze fase blijf hangen. Ik ken de mensen om mij heen niet meer bij naam, dus trek ik me verder terug in mijn veilige binnenwereld. Ik heb kind nog kraai daarbuiten. Toch voel ik een sterke drang om mijn verhaal te vertellen. Van wie, voor wie en waarvoor? Wil ik mijn gelijk krijgen of jullie slechts overtuigen van de grilligheid van het noodlot? Het is aan jullie om dat te bepalen; mij deert het niet meer. In mijn euthanasiecodicil heb ik vastgelegd wanneer ze mij mijn laatste spuitje mogen, nee móeten geven, maar nu nog niet natuurlijk. En onthoud het goed: ik wil absoluut niet worden begraven. Ze moeten mijn as toevertrouwen aan de rivier, zodat ik in een soort homeopathische verdunning voor eeuwig voortleef, of is dat flauwekul? Ach, wat maakt het eigenlijk uit; hoor mijn verhaal en maak kennis met die vreemde wendingen van het lot die het aankleeft: hoe het maanlicht werd gevangen en de mensheid voor eeuwig van deze bron gebruik had kunnen maken, maar ook hoe het weer verloren is gegaan. Of toch niet? Werp met mij een blik in het paradijs en huil zachtjes om de vervlogen hoop op een langer verblijf daar. Het ga jullie goed, gegroet, Cas Levendig.*

BOEK I

MAAN

De reis van Gyptis en Pytheas in de vierde eeuw voor Chr.

GYPTIS

vierde eeuw voor Christus

Ik heb mijn liefste moeten laten gaan, maar in de gitzwarte Ogen van het kind zie ik hem lopen, op de oude kade van de haven van Massalia, in de schaduw van de tempel van Artemis,* naar zijn witgepleisterde huis halverwege de helling met uitzicht op de zee: Massalia, zijn eerste liefde. Ik was zijn tweede, maar toch zijn grootste, hou ik mezelf voor. Had hij onze dochter gekend dan ben ik daar niet meer zo zeker van. Heeft mijn boodschap hem ooit bereikt of heeft hij nooit geweten dat ik, op de dag dat hij aan boord ging van het schip dat hem naar Massalia zou terugbrengen, allang wist dat ik zwanger was, maar ik het hem niet eerder durfde te vertellen? En als hij ooit weer de Rijn op komt varen, zal hij dan hier in Zwieten* tussen al die blauwogige kinderen met hun gouden lokken onze dochter Gyptis Beatha* herkennen aan haar gitzwarte ogen? Ik mag het te hopen, maar ik zal het niet meer meemaken. Volgens onze druïde heb ik nog maar enkele manen te leven. Voordat het vaarseizoen begint ben ik dood. In de korte tijd die mij rest zal ik onze dochter alles vertellen over de tocht die haar vader en ik samen hebben gemaakt; onze reis naar de rand van de wereld, naar Ultima Thule,* het land waar het maanlicht door Shaman-böö voor ons werd gevangen.*

* Zie (voor de liefhebbers) de verklarende woordenlijst achterin dit boek.

De eerste warme winden van het seizoen razen vanaf de Grote Zee* over de nog ijskoude rivier, gevangen tussen de berghellingen, om voorbij de steden Emporion, Olbia, Nikaia, Antipolis* en natuurlijk Massalia, allemaal havens van de Grieken, te verwaaien en uit te doven.

‘Ze zullen een dezer dagen wel komen,’ weet mijn vader. Hij verheugt zich op de wijn die zijn Griekse vriend altijd uit Massalia meeneemt; niet van die rode slobber, maar die uit zijn eigen wijngaard.

‘Het beste offer aan Heer Lugh* om bij hem een goed handelsseizoen af te smeken,’ grinnikt hij vroom, terwijl het water hem in de mond loopt.

Ook ik kijk ook uit naar de kleine handelsvloot die binnenkort de rivier op zal komen varen, tegen de wind in getrokken door enkele sterke, goedgebouwde slaven. Mijn vriendinnen en ik gaan ze, net als vorig jaar, vanaf een afstandje lekker begluren.

‘Wat zou ik graag meevaren,’ zei ik vorig jaar aan het eind van het seizoen tegen mijn vader en zijn Griekse vriend die samen in de avondzon op het bankje voor ons huis hun afscheid aan het wegdrinken waren.

Nog voor ze konden reageren trok mijn moeder me bij de tafel weg, het erf op.

‘Hij heeft andere plannen met je,’ lachte ze.

Ik ken die plannen. Ze zijn deze winter bezig geweest een man voor mij te zoeken. Ik zie hoe het de oudere meisjes in het dorp vergaat. Eenmaal met een jongen komen de kinderen en kunnen ze geen kant meer op. Zo wil ik het niet. Ik weet dat de kleine Griekse handelsvloot mijn enige ontsnappingsmogelijkheid is. Ik moet proberen me te laten koppelen aan een

Griekse handelaar. Misschien dat dit jaar de andere zoon van mijn vaders vriend mee komt. Met hem kan ik hier wel wegkomen, naar Burdigala* bij de Grote Zee of de andere kant op, naar Massalia aan de Griekse Kust. Als hij maar niet de trekken van zijn vader heeft, of lijkt op zijn jongere broer, dan zou ik daar wel mee kunnen leven., denk ik.

Vorig jaar was de jongste zoon met zijn vader meegevoeren. Beiden werden natuurlijk door mijn vader voor het avondeten uitgenodigd. Ik vond het maar een naar ventje dat aan tafel vanuit zijn ooghoeken geil naar me zat te loeren. Mijn moeder zag het ook, maar anders dan bij potentiële huwelijkskandidaten uit ons dorp, die zij met duivelse stem afdoende schrik aanjoeg, knikte ze hem zelfs bemoedigend toe. Mij sloeg de schrik om het hart.

Nog geen week later is de wind helemaal om. Er waait vanuit het oosten een warm briesje. Mijn vader is opgetogen. Onze slaven hebben in één dag zijn koopwaar op de steiger opgestapeld, klaar om te worden overgeladen in het ruim van het Griekse vrachtschip. Dat laat niet lang op zich wachten. Mijn vriendinnen en ik hangen nog maar net een uurtje loom tegen de nog koude rotswand als zich vanachter de kaap waarop ons dorp Carsac* ligt een zeil vertoont. We stoten elkaar hoopvol aan. Mijn vader banjert zenuwachtig over de steiger. Als het schip de kaap heeft gerond is het duidelijk dat we vandaag met deze wind geen slavencircus krijgen.

Het zeil wordt ingenomen en langzaam glijdt de boot naar de kant. Er klinkt een bevel. Twee oudere mannen springen van boord. Een lange jonge man, aan zijn kleren te zien geen slaaf maar een vrije Griek, gooit de trossen op de wal die door

de twee vakkundig om enkele grote keien worden geslagen. Is hij soms de andere zoon?

‘Waar zijn onze mooie slaven?’ roept mijn brutaalste vriendin naar de Griek op de boot. Hij draait zich naar ons om en lacht. Ik kijk hem aan... en ik weet het.

‘Hém moet ik hebben,’ schreeuwt het in me, maar hij loopt weg en verdwijnt in de buik van het schip.

‘Dat we dit jaar maar weer veel handel mogen drijven, met een goede opbrengst,’ verzucht mijn vader na zijn zoveelste beker wijn.

De schipper kijkt lodderig uit zijn ogen en heft zijn beker in mijn richting:

‘Veel voorspoed, ook voor jou, mijn toekomstige schoondochter,’ lalt hij.

Mijn vader en moeder kijken elkaar glunderend aan. Ik weet dat mijn lot is beklonken. Gelukkig is die puistenkop niet meegekomen. De knappe Griek is duidelijk geen zoon van de schipper. De deur gaat open en hij struikelt naar binnen.

‘Excuses, ik zat te schrijven en ben helemaal de tijd vergeten,’ stamelt hij.

Ik kijk naar hem en voel mijn hart in mijn hals kloppen. Het is een dromer, net als ik. Mijn moeder ziet de rode gloed op mijn wangen tot diep in mijn nek. Ze wil wat zeggen, maar bedenkt zich. Ik moet de aandacht van deze man, met het voorkomen van een jongen nog, zien te trekken. Veel ouder dan vijftientig jaar kan hij niet zijn.

‘Laat je schrijverij maar even voor wat het is’, grijnst de schipper. ‘Eet., het is verrukkelijk!’

Hij werpt een verliefde blik op mijn moeder, maar die draait zich snel om.